

Screeningsonderzoek Hagelshotziekte in Prunus laurocerasus

**December 2012
Cultus Agro Advies BV**

Inhoudsopgave

1 Inleiding

2 Uitvoering

2.1 Doel van het screeningsonderzoek

2.2 Opzet screeningsonderzoek

2.3 Materiaal en methoden

2.3.1. Behandelingen

2.3.2. Waarnemingen

3 Conclusies

4 Discussie

1. Inleiding

In de teelt van Prunus kan hagelschotziekte (*Pseudomonas syringae* pathovar *morsprunorum*) voorkomen. Deze ziekte kan leiden tot een behoorlijke uitval in leverbare partijen. Hagelschotziekte wordt veroorzaakt door diverse schimmels en bacteriën. Er ontstaan kleine ronde vlekken op het blad van diverse Prunus-soorten bij een aantasting. Uiteindelijk valt het aangetaste weefsel eruit en ontstaan er gaatjes in het blad. Omdat het bladhoudende gewassen betreft blijft schade lang zichtbaar. Er zijn diverse chemische middelen op de markt om het probleem zowel preventief als curatief enigszins aan te pakken.

De laatste jaren komen er echter steeds meer producten op de markt op biologische basis die een plantversterkende werking claimen. Het effect van deze middelen op hagelschot is niet duidelijk en nog niet naast elkaar gezet.

In opdracht van LTO Vakgroep Boomteelt is er in 2012 een screeningsonderzoek uitgevoerd om de effectiviteit van een aantal plantversterkers te testen.

Opdrachtgever :

LTO Vakgroep Boomteelt

Uitvoerende:

Cultus Agro Advies BV

Zandterweg 5

5973 RB Lottum

Tel: 077 - 4637118

Fax: 077 - 4637116

Contactpersoon: Edwin Kohrman

E-mail: edwinkohrman@cultus.nl

Proeflocatie:

Boomkwekerij Ruud Vosbeek BV

De Hanenberg 9

5973 RM Lottum

2. Uitvoering

2.1 Doel van het screeningsonderzoek

Het doel van dit screeningsonderzoek is om de kennis omtrent plantversterkende middelen te vergroten door te bekijken welke middelen een werking hebben op de bescherming tegen hagelschotziekte. Daarnaast wordt bekeken of er tussen de diverse middelen een verschil in effectiviteit zit. Eventueel andere opvallende uitkomsten worden meegenomen.

2.2 Opzet screeningsonderzoek

Looptijd:	augustus/oktober 2012
Aantal herhalingen:	3
Oppervlakte per object:	10 potplanten
Totaal aantal objecten:	5
Totaal aantal veldjes:	15
Aantal toepassingen:	6 per object
Gewas:	Prunus laurocerasus 'Otto Luyken'

2.3 Materiaal en methoden

Het onderzoeksveld bestaat uit 15 veldjes. Elk veldje bestaat uit 10 potten met Prunus l. 'Otto Luyken' planten. Er worden steeds drie veldjes behandeld met een bepaald middel. Ook worden van de 15 veldjes drie veldjes onbehandeld gelaten als referentie om de effectiviteit van de gebruikte middelen duidelijk in kaart te kunnen brengen.

Voor de beeldvorming is het proefveld weergegeven op de foto's 2.1 en 2.2.

Foto 2.1

Foto 2.2

2.3.1 Behandelingen

De proef wordt half/eind augustus ingezet waarbij de beginaantasting wordt bepaald en de eerste behandelingsronde wordt uitgevoerd. Alle behandelingen worden vanaf de start van de proef wekelijks herhaald totdat de toepassing zes keer heeft plaatsgevonden.

De planten worden in totaal vier keer gecontroleerd op symptomen van hagelschotziekte. De eerste keer waarnemen gebeurt dus aan het begin van de proef, de tweede waarneming gebeurt ongeveer vier weken later, de derde waarneming twee weken daarna en de eindwaarneming twee weken later. De totale proef heeft dus een looptijd van 5 á 6 weken.

Planning	Actie
23 augustus 2012	Toepassen middelen ronde 1
23 augustus 2012	Waarnemen op hagelschot ronde 1
30 augustus 2012	Toepassen middelen ronde 2
6 september 2012	Toepassen middelen ronde 3
13 september 2012	Toepassen middelen ronde 4
19 september 2012	Waarnemen op hagelschot ronde 2
20 september 2012	Toepassen middelen ronde 5
27 september 2012	Toepassen middelen ronde 6
8 oktober 2012	Waarnemen op hagelschot ronde 3
30 oktober 2012	Waarnemen op hagelschot ronde 4
30 oktober 2012	Einde proef

Tabel 2.3 Planning screeningsonderzoek hagelschotziekte Prunus laurocerasus

De toegepaste middelen staan in tabel 2.4 weergegeven.

Object	Middel	Dosering per ha	Dosering per veldje
1	Onbehandeld	n.v.t.	1L water
2	Argicin Plus	1 L	1 mL in 1L water
3	Actisil	1 L	1 mL in 1L water
4	Bio Imune	5 L	5 mL in 1L water
5	Kaliumfosfiet	2 L	2 mL in 1L water

Tabel 2.4 Toepassingschema

Er zijn zes toepassingsmomenten geweest gedurende de uitvoering van deze proef. In tabel 2.5. staan de omstandigheden en overige gegevens van de spuitmomenten.

Datum	23-8-12	30-8-12	6-9-12	13-9-12	20-9-12	27-9-12
Tijd	12.00 – 12.30	13.30 – 14.00	8.00 – 8.30	13.30 – 14.00	11.00 – 11.20	14.30 – 15.00
Gespoten veldjes	1a t/m 15c	1a t/m 15c	1a t/m 15c	1a t/m 15c	1a t/m 15c	1a t/m 15c
Conditie gewas	Normaal	Normaal	Normaal	Normaal	Normaal	Normaal
Vochtigheid gewas	Droog	Droog	Droog	Droog	Droog	Droog
Weer	Zonnig / helder	Zonnig / licht bewolkt	Bewolkt	Bewolkt	Bewolkt	Zonnig / licht bewolkt
Bewolgingsgraad	10%	30%	100%	100%	100%	30%
Luchttemp	23,2°C	21,5°C	14,3°C	16,8°C	15,0°C	18,2°C
Luchtvochtigheid	58%	45%	82,5%	73%	67%	67%
Windsnelheid m/sec	1,0 – 3,0	2,0 – 3,0	0	0 – 2,0	1,0 – 3,0	2,0 – 4,0
Spuit	Draagbaar – spuitstok	Draagbaar – spuitstok	Draagbaar – spuitstok	Draagbaar – spuitstok	Draagbaar – spuitstok	Draagbaar – spuitstok
Doptype	Werveldop 1.3	Werveldop 1.3	Werveldop 1.3	Werveldop 1.3	Werveldop 1.3	Werveldop 1.3
L/ha	1000 (Till drop off)	1000 (Till drop off)	1000 (Till drop off)	1000 (Till drop off)	1000 (Till drop off)	1000 (Till drop off)
Druk (bar)	3,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0

Tabel 2.5. Spuitomstandigheden

2.3.2 Waarnemingen

Er zijn tijdens dit screeningsonderzoek vier waarnemingsmomenten geweest. Hierbij zijn de planten gecontroleerd op aantasting door hagelschotziekte.

Alle planten zijn beoordeeld op een schaal van 0 tot 5. Hierbij is de schaal als volgt onderverdeeld:

- 0 : geen vlekken
- 1 : eerste vlekjes zichtbaar
- 2 : meer dan 5 vlekken zichtbaar
- 3 : meer dan 10 vlekken zichtbaar
- 4 : meer dan 20 vlekken zichtbaar
- 5 : zware aantasting

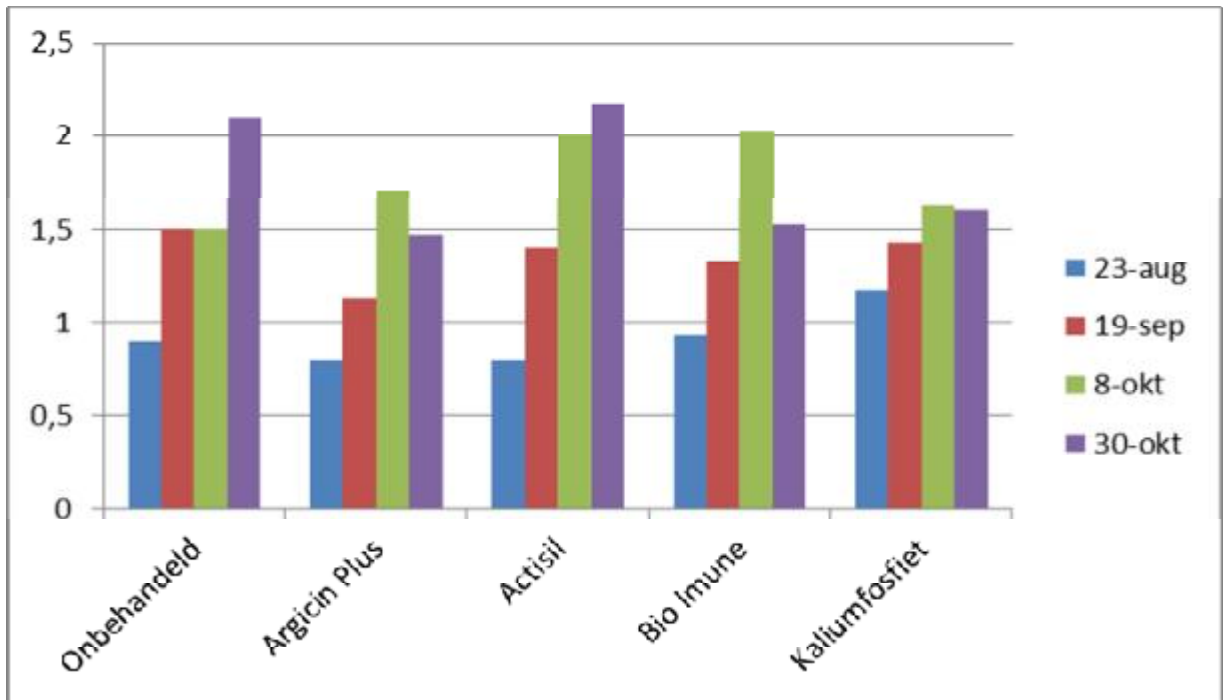
De waarnemingen gaven de gemiddelde resultaten zoals deze in tabel 2.6 weergegeven staan. De gemiddeldes per object staan in tabel 2.7 De uitgebreide waarnemingsresultaten staan in bijlage 1.

Objectnr	Middel	aantasting			
		23-8-2012	19-9-2012	8-10-2012	30-8-2012
1a	Onbehandeld	1,1	1,8	1,8	2,5
1b	Onbehandeld	0,9	1,4	1,4	1,9
1c	Onbehandeld	0,6	1,2	1,3	2,0
2a	Argicin Plus	0,6	1,0	1,3	1,2
2b	Argicin Plus	0,7	0,9	1,4	1,2
2c	Argicin Plus	1,1	1,5	2,4	2,0
3a	Actisil	1,0	1,1	1,7	2,2
3b	Actisil	0,9	1,8	2,3	2,4
3c	Actisil	0,5	1,3	2,0	1,9
4a	Bio Imune	1,2	1,8	2,2	1,7
4b	Bio Imune	0,6	1,1	1,8	1,1
4c	Bio Imune	1,0	1,1	2,1	1,8
5a	Kaliumfosfiet	1,2	1,2	1,3	1,8
5b	Kaliumfosfiet	1,3	1,9	1,8	1,5
5c	Kaliumfosfiet	1,0	1,2	1,8	1,5

Figuur 2.6 Resultaten waarnemingen per veldje

Objectnr	Middel	aantasting			
		23-8-2012	19-9-2012	8-10-2012	30-8-2012
1	Onbehandeld	0,90	1,50	1,50	2,10
2	Argicin Plus	0,80	1,13	1,70	1,47
3	Actisil	0,80	1,40	2,00	2,17
4	Bio Imune	0,93	1,33	2,03	1,53
5	Kaliumfosfiet	1,17	1,43	1,63	1,60

Figuur 2.7 Resultaten waarnemingen per behandeling

3. Conclusies

- Er is een aantasting geweest van hagelschotziekte bij alle objecten.
- De resultaten zijn niet overduidelijk. Alleen de laatste twee waarnemingen geven wat verschillen tussen de middelen.
- Eerste indruk:
 - Argicin Plus, Bio Imune en Kaliumfosfiet hebben een klein effect.
 - Actisil heeft geen enkel effect.
- Argicin Plus geeft beste effect op het eind van de aantasting.
- Uit de resultaten van deze proef zijn geen harde conclusies te trekken.
- Een vervolgonderzoek is nodig om duidelijkere resultaten te behalen om vervolgens daarmee de effectiviteit van de verschillende middelen op hagelschotziekte in Prunus laurocerasus te bepalen.

4. Discussie

Zoals bij de resultaten al naar voren komt is het lastig te zeggen of de beproefde plantversterkende middelen een voor de plant positief effect hebben op hagelschotziekte in Prunus laurocerasus.

De kleine verschillen in effectiviteit tussen de middelen, die in deze proef naar voren komen, zijn eveneens discutabel en er zijn zeker geen harde conclusies uit te trekken.

De tegenvallende resultaten kunnen de volgende oorzaken hebben:

- De aantasting was niet zwaar genoeg om duidelijke verschillen weer te kunnen geven.
- De geteste middelen zijn onder de verkeerde omstandigheden toegepast.
- De geadviseerde doseringen zijn ineffectief.
- De middelen zijn in zijn geheel ineffectief.

Om betere resultaten te verkrijgen is een uitgebreidere proefopzet nodig waarbij meerdere toepassingen per jaar worden getest.

Verslag hagelbeschadiging Prunus laurocerasus 2012

Bijlage 1 Resultaten alle waarnemingen

Object	23-aug		19-sep		10-okt		30-okt	
1a	1		1		2		3	
1a	2		1		0		2	
1a	1		2		2		3	
1a	2		3		2		1	
1a	0	1,1	2	1,8	1	1,8	3	2,5
1a	2		2		3		3	
1a	0		2		1		3	
1a	2		2		2		2	
1a	1		2		2		3	
1a	0		1		3		2	
1b	2		4		3		4	
1b	2		1		0		2	
1b	0		1		2		1	
1b	0		1		1		1	
1b	1	0,9 0,866667	1	1,4 1,466667	1	1,4	2	1,9 2,133333
1b	1		2		1		1	
1b	0		1		2		1	
1b	1		2		1		2	
1b	1		0		1		3	
1b	1		1		2		2	
1c	0		0		0		1	
1c	2		3		3		1	
1c	1		1		1		3	
1c	0		0		0		2	
1c	1	0,6	1	1,2	3	1,3	3	2
1c	0		1		2		4	
1c	0		1		0		4	
1c	0		2		3		1	
1c	2		2		0		0	
1c	0		1		1		1	

Verslag hagelbeschadiging Prunus laurocerasus 2012

Object	23-aug	19-sep	10-okt	30-okt
2a	0	0	1	1
2a	1	1	1	1
2a	0	1	1	0
2a	1	1	2	2
2a	1	1	1	1
2a	1	1	1	1
2a	1	2	1	2
2a	1	2	2	3
2a	0	0	1	1
2a	0	1	2	0
2b	0	0	1	1
2b	1	1	1	3
2b	1	1	1	1
2b	2	3	3	0
2b	0	0	2	0
2b	0	0	1	1
2b	0	1	0	1
2b	1	1	2	2
2b	1	1	2	1
2b	1	1	1	2
2c	1	1	3	2
2c	2	3	3	1
2c	2	3	3	1
2c	2	2	2	2
2c	0	1	2	3
2c	0	1	1	2
2c	1	0	3	3
2c	1	2	3	1
2c	1	1	2	2
2c	1	1	2	3

Verslag hagelbeschadiging Prunus laurocerasus 2012

Object	23-aug	19-sep	10-okt	30-okt
3a	2	1	3	3
3a	0	1	0	1
3a	0	1	2	4
3a	2	1	1	4
3a	2	1	3	1
3a	1	1	4	1
3a	0	0	1	1
3a	0	1	0	2
3a	2	2	2	2
3a	1	2	1	3
3b	1	3	2	2
3b	1	2	2	3
3b	1	2	2	2
3b	0	1	3	1
3b	1	1	3	1
3b	1	1	2	2
3b	1	2	2	4
3b	0	1	2	4
3b	2	3	3	3
3b	1	2	2	2
3c	0	1	1	1
3c	0	2	2	4
3c	0	2	4	1
3c	1	0	1	2
3c	1	2	3	1
3c	1	1	2	2
3c	0	1	2	3
3c	0	1	1	2
3c	1	1	1	2
3c	1	2	3	1

Verslag hagelbeschadiging Prunus laurocerasus 2012

Object	23-aug		19-sep		10-okt		30-okt	
4a	1		2		2		3	
4a	1		2		2		1	
4a	1		1		2		2	
4a	2		3		3		1	
4a	0	1,2	0	1,8	1	2,2	1	1,7
4a	1		1		2		2	
4a	2		2		3		1	
4a	2		2		3		1	
4a	2		3		3		3	
4a	0		2		1		2	
4b	2		2		2		1	
4b	0		1		2		2	
4b	1		1		2		0	
4b	0		3		2		1	
4b	0	0,6 0,933333	1	1,1 1,333333	1	1,8 2,033333	2	1,1 1,533333
4b	0		1		2		1	
4b	1		1		2		1	
4b	1		1		2		1	
4b	0		0		3		2	
4b	1		0		0		0	
4c	0		0		1		2	
4c	1		1		2		1	
4c	1		1		2		2	
4c	1		1		2		1	
4c	2	1	3	1,1	4	2,1	2	1,8
4c	1		1		2		1	
4c	1		2		2		2	
4c	1		0		3		1	
4c	1		1		2		4	
4c	1		1		1		2	

Verslag hagelbeschadiging Prunus laurocerasus 2012

Object	23-aug		19-sep		10-okt		30-okt	
5a	1		1		1		1	
5a	1		1		1		3	
5a	1		1		1		3	
5a	1		2		1		2	
5a	2	1,2	0	1,2	2	1,3	2	1,8
5a	2		2		1		1	
5a	0		0		0		3	
5a	1		2		2		1	
5a	1		1		1		1	
5a	2		2		3		1	
5b	1		1		1		1	
5b	2		2		2		5	
5b	1		2		2		0	
5b	1		1		0		2	
5b	1	1,3	1	1,9	2	1,8	1	1,5
5b	3	1,166667	4	1,433333	3	1,633333	1	1,6
5b	2		3		3		1	
5b	1		2		3		0	
5b	0		1		1		0	
5b	1		2		1		4	
5c	1		2		2		1	
5c	1		1		2		1	
5c	1		1		1		1	
5c	1		2		1		1	
5c	2	1	1	1,2	1	1,8	4	1,5
5c	1		3		4		2	
5c	1		1		2		2	
5c	1		1		3		1	
5c	0		0		1		0	
5c	1		0		1		2	